

Verslag derde bijeenkomst project Weerbare
gemeenschappen tegen ondermijning op 13 juni 2024

**“Ga niet tegenover ons staan,
maar naast ons.”**

Nji

Wat vinden ouders

- Kennen is belangrijk, maar niet genoeg
- Mag ik dit wel doen?
- Doe ik er wel toe?
- Ziet men dat ik dit kan?

Op donderdag 13 juni vond in Jaarbeurs MeetUp in Utrecht de derde kennisdag plaats van het project Weerbare gemeenschappen tegen ondermijnende criminaliteit. Het thema was dit keer 'samenwerken met ouders'.

De kennisdag bestond uit vier onderdelen:

- In gesprek met ouders van jongeren die in de criminaliteit zijn beland
- Presentatie Maartje van Dijken over gezamenlijk opvoeden voor een veilige wijk
- Veelbelovende werkwijzen en initiatieven uit de praktijk
- Uitwisselen van ideeën

Ouders aan het woord:

‘Had ik maar geweten dat er zorgen waren over mijn kind’

Als het over jeugdcriminaliteit gaat, wordt vaak de rol van ouders en gezinnen benoemd, maar we weten relatief weinig over hun eigen behoeften en inzichten. Met dank aan Stichting De Moeder is de Sleutel komen vandaag daarom ouders aan het woord die hun kinderen op het verkeerde pad zagen raken. Zij vertellen niet alleen hoe ze dit ervaren hebben, maar ook welke kansen zij zien voor preventie en voor betere samenwerking met professionals.

Drie ouders doen vandaag hun verhaal en maken daarmee duidelijk dat elke situatie anders is. Zo was een van de moeders ronduit verrast toen haar zoon op 16-jarige leeftijd werd opgepakt voor een roofoverval met schietpartij. “Ik had nooit iets bij hem gemerkt. Pas achteraf zag ik de signalen. Dat hij bijvoorbeeld telefoontjes kreeg en dan opeens heel snel ergens heen moest. Maar op het moment zelf zoek je daar als moeder niets achter.”

Een andere moeder vertelt hoe zij zich wél al langer zorgen maakte. Haar pleegzoon was mentaal beschadigd, volgde bijzonder onderwijs en was al regelmatig in contact geweest met de politie. Op een dag stond er 15 man politie in huis en werd hij opgepakt voor een scooterroof. “Ik dacht: nu komt er in ieder geval hulp, maar dat viel tegen. Hij belandde in de Top600 (veelplegers) en ging allerlei middelen gebruiken. Het werd alleen maar erger. Op 18-jarige leeftijd kwam hij in volwassendetentie.”

De moeders gaan vervolgens met de zaal in gesprek. Daarbij staan de volgende vragen centraal.

Hoe heeft het met jullie kinderen mis kunnen gaan?

- “De basisscholen in Amsterdam gaan al om 2 uur dicht. Als je als ouders dan allebei tot 6 uur werkt, en je kind zit in groep 8, dan biedt de stad heel veel gevaarlijke mogelijkheden.”
- “Ik denk de school een rol heeft gespeeld. Mijn kind kon goed leren, maar werd bij ieder wissel geschorst. Dat betekent niet op school zitten maar op straat rondhangen, waar hij andere kinderen tegenkwam die ook geschorst waren. Jongens die dezelfde taal spreken en hem wél begrijpen.”
- “Ik ben een alleenstaande moeder met nachtdiensten. Na schooltijd is het voor mij heel moeilijk om te controleren wat mijn kind doet.”
- “Ik zeg bewust nooit dat hij verkeerde vrienden had. Want dan is mijn kind in de ogen van andere ouders ook een verkeerde vriend.”

Wat kunnen andere moeders van jullie leren?

- “Bij ons voelen kinderen zich veilig en kunnen ze losgaan. Ook de boosheid en agressie komt er dan uit. Op een gegeven moment praatte we niet meer met elkaar. Er was alleen nog maar boosheid. Uiteindelijk zijn we samen gaan boksen. Dat was een goede uitlaatklep.”
- “Het is belangrijk om aandacht te hebben voor zelfreflectie. Ik ben niet alleen een alleenstaande moeder. Ik ben ook een vrouw, met een eigen identiteit. Daar gaan we als moeders nog wel eens aan voorbij.”
- “Het kan helpen om over leuke dingen uit het verleden te praten. Dat brengt weer positiviteit en versterkt de band met je kind. Op een gegeven moment ben ik daarom foto's van vroeger in huis op gaan hangen.”
- “Achteraf denk ik: ik heb niet naar hem geluisterd. In plaats van boos te zijn over zijn schorsing, had ik meer naar zijn kant van het verhaal willen luisteren.”

Wat kunnen professionals volgens jullie beter doen?

- “Instanties als de gemeente en de jeugdreclassering komen wel met adviezen, maar het ontbreekt vaak aan opvolging. Er zijn veel wachtlijsten of er is te weinig 'dwang'. Als jongeren niet willen, dan houdt het op, het ontbreekt aan gezag.”
- “Later begreep ik dat er straatcoaches waren die wisten dat het niet goed ging met mijn kind, de gemeente hield hem al in de gaten. Waarom wist ik dit niet? Dan had ik kunnen ingrijpen.”
- “Stel moeders de vraag hoe het met ze gaat. En als ze dan meteen over hun kind beginnen, vraag dan door: nee, hoe is het met *jou*? Je moet door het moederinstinct heen.”
- “In plaats van grote plannen, ga met je gevoel erin. Ga niet tegenover ons staan, maar naast ons. Doe wat je belooft en durf kritiek te accepteren, weet dat die nooit persoonlijk is.”
- “Ik moest na de inval bij mij thuis zelf slachtofferhulp bellen. Wees er direct voor de ouders na een incident, dat is essentieel voor het vertrouwen. En vergeet de broertjes en zusjes niet.”

Reacties uit de zaal

Vanuit de zaal komt veel waardering voor de ouders die vandaag hun verhaal vertellen.

Deelnemers laten weten geraakt te zijn door wat ze horen. “Ook ik voel dat het systeem faalt. Waarom lukt het ons nog steeds niet en laten we de ouders aan hun lot over?” verzucht een van de aanwezigen.

Verbaasd wordt gereageerd op de gebrekkige informatiedeling. De AVG zou er in principe voor moeten zorgen dat ouders altijd op de hoogte zijn als hun kind door de gemeente besproken wordt. “Maar het gaat er hoe dan ook om hoe het ervaren wordt”, merkt een deelnemer op. “En dat is dat we er niet voor hun kinderen zijn.”

Maartje van Dijken, adviseur bij het Nederlands Jeugdinstituut:

‘Samenwerken met ouders is een fragiel proces’

Maartje van Dijken promoveerde op 5 maart aan de Universiteit Utrecht op onderzoek naar succesfactoren voor het programma De Vreedzame Wijk. In haar presentatie ‘Gezamenlijk opvoeden voor een veilige wijk’ vertelt ze waarom het belangrijk is om de behoeften van ouders en hun ideeën centraal te stellen.

Maartje begint haar presentatie met een vraag aan de deelnemers: wie waren de vormende figuren en belangrijke plekken in je jeugd? De antwoorden (o.a. verenigingsleven, docenten, bijbanen) vormen een inleiding op het belang van de pedagogische basis. Die wordt gevormd door relaties en leefomgeving.

Het onderzoek van Maartje spitste zich toe op de eerste van die twee, met De Vreedzame Wijk als ‘onderzoeksobject’.

Van school naar wijk

De Vreedzame Wijk komt voort uit de effectiebewezen aanpak De Vreedzame School, een integrale methode om democratisch burgerschap te bevorderen. Naast participatie van kinderen en het stimuleren van gemeenschapszin ligt in de kern van het programma het leren constructief omgaan met conflicten. In de Vreedzame Wijk wordt gezocht naar manieren om de verschillende domeinen waar kinderen opgroeien aan elkaar te koppelen. Aan ouders is gevraagd hoe zij een rol kunnen spelen in het verbinden van de schoolcultuur en de straatcultuur. Een van de concrete activiteiten die daar uitrolde was oudermediatie, waar ouders dezelfde vaardigheden toepassen als kinderen ook leren op de vreedzame school

Succesvolle training

Maartje deed onderzoek naar deze ‘oudermediatie’ in de Utrechtse wijk Kanaleneiland, waar verbaal en fysiek geweld ‘normaal’ wordt gevonden als onderdeel van de straatcultuur. De animo om aan een ‘Vreedzaam-training’ deel te nemen was groot, wat Maartje verklaart doordat ouders zelf met het idee waren gekomen. Ongeveer 60 ouders van wie de kinderen op drie verschillende scholen zaten, namen deel aan de training. Die werd als ‘top’ ervaren.

Wennen aan nieuwe rollen

Toch werd de methode na het volgen van de training nauwelijks toegepast. Kinderen kwamen met reacties als ‘Laat me niet lachen’ of ‘Het escaleert juist met ouders erbij’. Verder onderzoek hiernaar toonde het belang aan van écht neutrale ouders, die ze kennen en vertrouwen. Ook ouders en professionals bleken nog aan hun ‘nieuwe rol’ te moeten wennen. Onderling vertrouwen en het creëren van draagvlak en mandaat zijn hierbij cruciaal.

Ouders zijn volgens Maartje zeer welwillend om vanuit eigen normen en waarden de opvoeding met anderen te delen, maar ervaren ook drempels. Wantrouwen, polarisatie, angst voor jeugdzorg die een kind weghaalt, bezuinigingen en de politieke werkelijkheid zijn belangrijke tegenkrachten. Om de drempels weg te nemen is de hele samenleving aan zet en zullen we met elkaar moeten werken aan onderling vertrouwen.

In gesprek over mogelijkheden

In een carrousel maken deelnemers kennis met een aantal veelbelovende werkwijzen en initiatieven voor het versterken van de positie van ouders.

De Vreedzame Wijk

Merlijn Slothouber van Stichting Vreedzaam en Vreedzaam-ambassadeur en buurtmoeder Fatiha Benazzi vertellen over De Vreedzame Wijk. Merlijn legt uit hoe belangrijk het is dat ouders en andere opvoeders zich samen verantwoordelijk voelen voor de kinderen in de wijk en hoe de methode helpt bij bewustwording en handvatten biedt. Fatiha benadrukt onder meer het verschil tussen een conflict en een ruzie.

[Bekijk hier de presentatie](#)

Ouders van tegendraadse jeugd

Nita van Veluw van JSO beschrijft in haar presentatie het opvoedprogramma Ouders van tegendraadse jeugd: een gereedschapskist van interventies om ouders krachtiger te maken in hun opvoeding. Daarbij worden visuele werkvormen zoals een kaartspel ingezet om de opvoedvaardigheden van ouders te versterken en het gesprek aan te gaan over risico- en strafbaar gedrag van kinderen en jongeren.

[Bekijk hier de presentatie](#)

Opvoeddebatten met vaders

Abdel Mehraz van Trias Pedagogica, een vader en een trainer delen hun ervaringen met opvoeddebatten, een reeks van zeven bijeenkomsten en een terugkomdag waarin vaders met elkaar in gesprek gaan over de opvoeding van kinderen. Daarbij gaat het onder meer over hoe ze omgaan met taboegevoelige onderwerpen bij gezinnen, zoals preventie van criminaliteit.

[Bekijk hier de presentatie](#)

Uitwisseling: hoe ga jij de samenwerking met ouders versterken?

Aan het eind van de dag wisselen deelnemers in kleine groepen hun ideeën uit over wat ze vandaag geleerd hebben over het samenwerken met ouders. De centrale vraag is: welke stappen ga je na deze kennisdag zetten om de samenwerking te versterken? **Verbinding** is daarbij het sleutelwoord.

- “Een belangrijke uitdaging blijft het wantrouwen van veel mensen richting instanties. Hoe gaan we de brug weer slaan? Gelijkwaardigheid en openheid blijven daarbij essentieel.”
- “We moeten meer aandacht besteden aan herstel en nazorg. Onder meer voor kinderen die getuige zijn geweest van incidenten.”
- “Mooi om vandaag zowel stichting De Moeder is de Sleutel aanwezig te hebben als Trias Pedagogica, die zich richt op vaders. Dit laat ook zien: het een kan niet zonder het ander.”
- “Ik ga na vandaag meteen inventariseren of onze gemeente al iets met het thema ‘Vreedzaam’ doet. Zijn er vreedzame scholen in onze gemeente? En kunnen we dit gebruiken als startpunt om met deze aanpak aan de slag te gaan?”
- “Er zijn ouders die hun handen van hun kinderen aftrekken, omdat ze echt niet meer weten wat ze er mee aan moeten. Wat kunnen we voor hen doen?”
- “Wijkteams wachten nu te vaak tot er een hulpvraag komt, terwijl je met laagdrempelig contact problemen vroegtijdig kunt voorkomen.”

Volgende bijeenkomst

De kennisdag ‘samenwerken met ouders’ was de laatste in een serie van drie. Op donderdag 21 november volgt nog een bijeenkomst vanuit het project *Weerbare gemeenschappen tegen ondermijning*. Deze bijeenkomst is bedoeld voor ambtenaren en professionals die werkzaam zijn in PmG-gebieden. We delen dan de inzichten die zijn opgedaan in de aan ons project deelnemende gemeenten en presenteren een roadmap die we op dit moment aan het ontwikkelen zijn.